

	<i>Kennis die niet gedeeld wordt, is nutteloos!</i>		November-December 2014	
	<h1>Nieuwsbrief Leren</h1> <p style="text-align: center;">Lieven Coppens</p>			107
	www.nieuwsbriefleren.be	nieuwsbrief.leren@gmail.com		14 ^e jaargang
<small>Met deze nieuwsbrief wil ik op een verantwoorde en onafhankelijke manier informatie geven over actuele onderwijsthema's. Standpunten die hier worden ingenomen zijn uitsluitend deze van mijzelf en kunnen in geen enkel opzicht toegeschreven worden aan welbepaalde organisaties of onderwijsnetten en/of -koepels. Ik streef er naar om mijn standpunten grondig en, waar mogelijk, ook wetenschappelijk te onderbouwen. Een duidelijke bronvermelding laat de kritische lezer toe om de gebruikte informatie te verifiëren. Reageren op de bijdragen uit deze nieuwsbrief kan en mag altijd. Wie reageert, geeft mij automatisch en impliciet de toestemming om indien nodig zijn reactie integraal of samengevat én op naam in deze nieuwsbrief weer te geven.</small>				

 Over het Grote Stilzwijgen en enkele praktische gevolgen. Met andere woorden: Voorwoord

'En, heeft ze al gereageerd?' is de vraag die me sinds het verschijnen van de vorige nieuwsbrief oneindig veel keren werd gesteld. Het antwoord hierop is: 'Nee, maar ik had het niet anders verwacht'. Je kunt immers nooit op een veilige manier reageren op een dergelijke open brief. Wat je ook zegt of doet, je geeft je altijd een beetje bloot. En wie zich op deze manier blootgeeft, maakt bij de anderen altijd iets los. Hoe dan ook. Belangrijker voor mij is dat jullie, de lezers, zo massaal en zo positief hebben gereageerd: wat ik schreef, leeft dus heel erg aan de basis. Tijd dus voor de overkoepelende organisaties en het departement om daar rekening mee te houden. Of om het met Frans Halsema te zeggen:

*Vluchten kan niet meer, 'k zou niet weten waar
Schuilen alleen nog wel, schuilen bij elkaar
Vluchten kan niet meer*

Er was welgeteld één negatieve reactie. Opnieuw werd ik gekapitteld door een pedagogische begeleider (en voor de derde keer sinds het bestaan van de Nieuwsbrief Leren, opnieuw vanuit dezelfde koepel...) die dringend een basiscursus begrijpend lezen moet volgen. Vanuit zijn volledig foute interpretatie van mijn voorwoord meende hij mij terecht te moeten wijzen. Zijn reactie heeft er mij er nog meer van overtuigd dat men dringend de noodzakelijke besparingen in het onderwijs moet verhalen op de overkoepelende structuren en niet op de leerkrachten en leerlingenbegeleiders die zich dagelijks met de nauw afgemeten middelen inspannen om kwalitatief onderwijs en aangepaste leerlingen- en ouderbegeleiding te geven. Ook in Nederland werd het voorwoord van de vorige nieuwsbrief gesmaakt. Ik kreeg alvast enkele reacties waaruit bleek dat, mits enkele kleine aanpassingen aan de onderwijsrealiteit daar, wat ik schreef ook opgaat voor Nederland.

Intussen zijn alle nieuwe inschrijvingen op de nieuwsbrief verwerkt. Mijn vrees dat mijn kritisch(e) voorwoord(en) op de nieuwsbrief mensen zou afstoten, bleek niet reëel te zijn. Wel in tegendeel. Ik ben stil aan op weg naar de 4000 (vierduizend) lezers. Hierdoor moest ik, zoals jullie wellicht gemerkt hebben, overschakelen naar een externe mailserver. Deze overstap brengt met zich mee dat ik nu moet voldoen aan een aantal regels. Eén daarvan is dat e-mailadressen die mijn berichten afstoten ('bouncen'), onmiddellijk van de verzendlijst moeten verwijderd worden. Het is dus heel belangrijk dat jullie de e-mailadressen nieuwsbrief.leren@skynet.be en nieuwsbrief.leren@gmail.com als betrouwbaar markeren of toevoegen aan jullie lijst met betrouwbare/veilige afzenders. Vooral de 'microsoft'-adressen zijn hier zeer gevoelig voor, in het bijzonder de e-mailadressen met als domeinnaam 'hotmail', 'msn', 'live', 'outlook'.

En, vergeet niet: Het beste moet nog komen!

Lieven

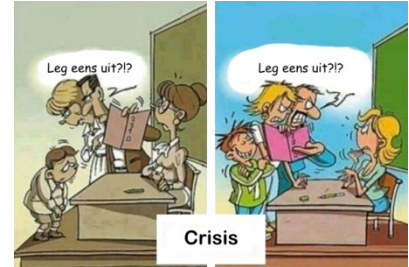

Het M-decreet voorbereiden (4):

Over het belang van een heldere communicatie tussen school en ouders

Op de Amerikaanse website LDonline¹ las ik een zeer sterk artikel over het belang van een heldere communicatie tussen de school en de ouders². Ik vat het hier voor jullie samen omdat het een aantal heel concrete en praktische tips bevat die ook voor onze scholen bruikbaar zijn. Het originele artikel is van Rick Lavoie, een Amerikaanse autoriteit in verband met leer- en ontwikkelingsproblemen.

Het handelingsgericht werken heeft in Vlaanderen en Nederland het belang van een effectieve, consistente en proactieve communicatie tussen school en ouders alleen maar benadrukt. De tijd van het *geen-nieuws- goed-nieuws*-principe werd daarmee virtueel afgesloten. Het was niet langer de bedoeling dat de ouders de school enkel maar te horen kregen wanneer er een crisis was of wanneer hun kind ernstige problemen had. Maar ook de houding van de ouders ten opzichte van de school veranderde. Vandaag zien veel ouders zichzelf als onderwijsconsumenten. Ze gaan er van uit dat ze automatisch op de hoogte zullen gehouden worden van de vooruitgang en de prestaties van hun kind. Ze verwachten daarenboven dat de school actief rekening houdt met hun opvattingen en inbreng. Zowel de school als de leerkracht kan deze toegenomen communicatie zien als een kans of als een bedreiging. Deze communicatie kan immers op bepaalde momenten frustrerend, tijdverslindend en uitdagend zijn. Wetenschappelijk onderzoek heeft echter aangetoond dat een effectieve, responsieve en goed voorbereide communicatie wel degelijk heel wat voordelen heeft:

- betere testresultaten en positievere attitudes bij de leerlingen;
- minder verwijzingen naar het bijzonder onderwijs;
- minder schooluitval;
- minder risicogedrag;
- een betere moraal bij de leerkrachten;
- ...

Met andere woorden: iedereen wint er bij! Toch zijn er een aantal valkuilen voor de leerkrachten die de frequentie en de intensiteit van hun contacten met de ouders willen verhogen. In zijn artikel geeft Rick Lavoie een aantal tips om deze te vermijden. Ik vulde ze aan met een aantal tips en bemerkingen uit mijn eigen ervaring.

- Zie ouders als gelijkwaardige partners met specifieke rechten en verantwoordelijkheden. Zowel de leerkracht als de ouders hebben specifieke vaardigheden en kennis om het onderwijsdoel voor hun kind te bereiken. Nog te vaak bestaat de communicatie tussen ouders en school uit eenrichtingsverkeer in functie van wat de school wil. De school deelt wel informatie met de ouders, maar geeft hen geen inspraak;
- Wees positief! Voor veel ouders betekent een telefoontje van de leerkracht (of een nota in de agenda of een kort briefje) slecht nieuws over het gedrag of de leerprestaties van hun kind. Je kunt dit als leerkracht voorkomen door ook een telefoontje naar de ouders te plegen als hun kind het goed doet of je op een positieve manier heeft verrast. Ook een positieve nota in de agenda of een briefje komt hiervoor in aanmerking. Deze korte mededelingen verbeteren niet alleen de relatie met de ouders, ze verhogen ook jouw geloofwaardigheid op de momenten waarop je negatieve informatie moet overbrengen;
- Maak gebruik van de *communicatiesandwich*. Begin en eindig jouw boodschap (gesproken of geschreven) altijd op een positieve manier. Het probleem of de moeilijkheid vermeld je daar tussen. Wees hierbij wel heel helder zodat het probleem dat je aankaart voor de ouders duidelijk en herkenbaar is. Het is bijvoorbeeld meer herkenbaar en minder bedreigend als je het omschrijft in termen van concreet observeerbaar gedrag³ dan als je het te abstract formuleert of in termen

¹ Zie: <http://www.ldonline.org>.

² Zie: <http://www.ldonline.org/article/28021/> .

³ De term gedrag verwijst hier naar heel specifieke dingen die een kind doet of niet doet, niet naar mogelijke gedragsproblemen. Zo kan het bij het rekenen de ouders ook al opgevallen zijn dat het kind bij het optellen foutief doortelt of bij het aftrekken foutief terugtelt.

- van een mogelijke diagnose. Vraag daarbij altijd of de ouders thuis ook al dergelijke of andere gedragingen gezien hebben en hoe zij daar dan mee omgaan;
- Denk eraan dat ouders eerst moeten ervaren dat je om hun kind geeft, vooraleer ze het belangrijk vinden hoeveel je weet. Ouders willen eerst weten of je hun kind kent en of jouw relatie met hun kind goed zit. Zeker voor een kind met problemen, kan deze positieve relatie een belangrijk ingrediënt zijn voor succes. Ouders haken af als de leerkracht maar doordramt over de vereisten van het leerplan en de onderwijsdoelen terwijl hij niets zegt dat aantoont dat hij belangstelling heeft voor hun kind als een individu. Met andere woorden: personaliseer de communicatie in functie van hun kind. Door de ouders concreet aan te spreken over iets dat hun kind op dat moment in het bijzonder bezig houdt (ook al houdt het geen verband met iets op school maar bijvoorbeeld wel met de kleine poesjes die thuis net geboren zijn), geef je hen een echt geruststellende boodschap: *de leerkracht kent mijn kind*;
 - Gebruik geen vakjargon. Elk beroep heeft zijn unieke woordenschat die ontwikkeld werd om de communicatie tussen de vakgenoten vlot te laten verlopen. Deze specifieke termen zijn echter een obstakel als ze gebruikt worden ten opzichte van mensen die geen deel uitmaken van deze beroepsgroep. Als je een vakterm moet gebruiken, verduidelijk die dan. Dit gezegd zijnde, is het even belangrijk om de ouders ernstig te nemen en de onderwijstaal niet overmatig te vereenvoudigen: heel wat ouders beheersen veel onderwijstermen wel als ze verband houden met hun eigen kind. Wees dus flexibel genoeg om je daar steeds aan aan te passen. Onder andere John Hattie leerde ons dat het belangrijk is dat de leerlingen, hun ouders en hun leerkrachten eenzelfde taal spreken in verband met het leren;
 - Moedig dialoog aan. Als je een briefje meegeeft voor de ouders, voorzie dan niet alleen ruimte om een handtekening te zetten als bewijs dat het gelezen werd maar voorzie dan ook een ruimte die de ouder uitnodigt om op jouw boodschap te reageren;
 - Laat problemen niet escaleren. Spreek ouders aan vanaf het moment dat een probleem zich voordoet. Wacht niet tot het probleem uit de hand is gelopen. Nodig hen uit om over hun kind te komen praten van zodra je opvallende veranderingen in zijn gedrag of leerresultaten waarneemt. Spreek de ouders zelf aan over het probleem en laat dat niet over aan de zorgcoördinator, directeur of de interne en/of externe leerlingenbegeleider. Dit maakt je als leerkracht alleen maar geloofwaardiger en voorkomt dat bijvoorbeeld externe leerlingenbegeleiders en hulpverleners al meteen 'verbrand' zijn bij de ouders om dat zij het slecht nieuws moeten brengen terwijl de school de ouders nog van niets op de hoogte heeft gebracht. Door de ouders van bij het begin over een probleem te informeren in termen van concreet observeerbaar gedrag geef je hen daarenboven de tijd om het probleem te herkennen;
 - Ga effectief om met conflicten. Conflicten zijn af en toe onvermijdelijk. Wanneer er een conflict geweest is en opgelost werd, laat er dan niets van blijven hangen. Ook al is dat niet altijd even gemakkelijk. Probeer het onderling vertrouwen zo snel mogelijk te herstellen. Tijdens het conflict moet je er als professionele leerkracht voor zorgen dat je steeds het belang van de leerling voor ogen houdt. Maak een onderscheid tussen de persoon en het probleem. Laat geen 'volwassen agenda's' of botsende ego's jouw beslissingen beïnvloeden. Wijzig je aanpak van een kind nooit omwille van een onenigheid met zijn ouders;
 - Wees niet te veroordelend voor bepaalde gezinnen. Ieder leerkracht wordt wel eens geconfronteerd met een gezin waarbinnen de waarden, normen en dynamica niet is zoals bij hem thuis. Als professionele leerkracht moet je deze 'familiecultuur' respecteren, ook al kun je er niet akkoord mee gaan. In onze multiculturele maatschappij met je als leerkracht ook weten dat er verschillende culturen en tradities bestaan. Zo worden in bepaalde Afrikaanse landen gedragsproblemen gezien als een persoonlijk falen van de ouders op het vlak van de opvoeding. Of kunnen anderstalige ouders het taalprobleem van hun kind moeilijk ernstig genoeg nemen omdat net dat kind, voor hen, het enige is dat zich binnen het gezin zo goed kan uitdrukken in het Nederlands;
 - Probeer nooit wat je niet kunt verdedigen toch te verdedigen. Praat nooit een fout van jezelf of de school goed. Bespreek wel met de ouders hoe die fout kan rechtgezet worden;
 - Houd rekening met de verschillende rollen die ouders ook buiten de school moeten vervullen. Ouder zijn van het kind in jouw klas is daar slechts een van. Soms moet een ouder zo veel verschillende rollen op zich nemen dat hij niet altijd aan alle rollen (voldoende) toekomt. Elke rol komt

immers met zijn eigen verwachtingen en verantwoordelijkheden en vraagt om tijd en aandacht. Al deze rollen hebben een significante impact op deze ouder. Bekijk iedere ouder dus niet alleen vanuit zijn rol als 'ouder van...' maar ook als iemand die voortdurend beïnvloed wordt door zijn context;

- Zorg voor een juist 'machtsevenwicht' tussen jou en de ouders. Zowel de leerkracht als de ouder moet er aan denken dat elk zijn specifieke kennis en vaardigheden heeft. Zo zijn de ouders het beste op de hoogte van de ontwikkelingsgeschiedenis van hun kind (fysiek, medisch, sociaal, ...), zijn interesses en zijn manier van zijn. De leerkracht heeft dan weer zijn kennis op het vlak van onderwijsstrategieën en testmethoden, het schoolbeleid, de schoolprocedures en de leerprestaties van het kind;
- Geef aan de ouders occasioneel advies en begeleiding in verband met problemen thuis, als ze daar zelf om vragen. Jouw kennis van de problemen van een kind kunnen een hele hulp zijn voor de ouders als ze thuis met hun kind aan de slag gaan. Moedig hen aan om:
 - interesse te tonen voor het schoolwerk van hun kind;
 - huiswerk na te kijken;
 - de inspanningen van het kind te prijzen;
 - zelfstandigheid aan te moedigen;
 - een specifieke tijd en ruimte af te spreken om het huiswerk te maken;
 - positief te spreken over de school en de leerkrachten;
 - thuis occasioneel educatieve spellen en activiteiten te introduceren;
 - ...
- Besef dat sommige ouders tijd nodig hebben om te aanvaarden dat hun kind een probleem heeft en geef hen dan ook de nodige verwerkingstijd;
- Moedig de ouders van een kind met problemen aan om de rol van 'coach' op zich te nemen. Soms moeten ouders afstand nemen van hun kind zodat het zelfstandig kan worden. Herinner er hen aan dat een coach zelden of nooit op het speelveld komt maar de spelers vanaf de zijlijn aanmoedigt, suggesties en richtlijnen geeft;
- Blijf voor ogen houden dat ouders van een kind met problemen vaak op een onvoorspelbare manier de verschillende fasen van het verwerkingsproces (kwaadheid, schuldgevoel, verdriet, jaloezie, zich afzonderen, ontkennen) doorlopen. Hierdoor kunnen ze soms op een ongepaste manier reageren ten opzichte van de leerkracht die hen met dit probleem confronteert. Neem deze gevoelens ernstig, maar vat het niet persoonlijk op.

Verplichting tot studiebegeleiding of extra cursussen om een betere studiemethode aan te leren of een studieheroriëntering¹. Korte bedenking bij het Vlor-advies inzake studievoortgang

In de pers² werd dit Vlor-advies al op 11 december 2014 op deze manier aangekondigd. Het is niet mijn bedoeling kritiek op dit advies te uiten. Met de volgende bedenkingen wil ik het advies wel in een ruimer perspectief plaatsen en uitnodigen tot verder nadenken en discussie. Omdat goed onderwijs nu eenmaal een doorgaande lijn vraagt.

- Als verplichting tot studieremediëring (want zo wordt de verplichting tot studiebegeleiding of extra cursussen studiemethode in het advies benoemd) een oplossing moet zijn voor die studenten die geen 60% van hun studiepunten behalen, moeten we ons dan niet eerst de vraag stellen die zich opdringt. Is het werken aan de vakoverschrijdende leerdoelen leren studeren in het secundair onderwijs dan zo fout gelopen? Indien dat zo is, moet dit dan niet eerst geremedieerd worden?
- Als verplichting tot studieheroriëntering eveneens een oplossing zou moeten zijn, gaat men dan niet voorbij aan het feit dat er in het secundair onderwijs op een zeer degelijke manier aan studiekeuzebegeleiding- en oriëntatie gedaan wordt zowel door de scholen als de centra van leerlingenbegeleiding maar dat het uiteindelijke advies niet bindend is? Moet er dan niet eerst hierover worden nagedacht. Zoals het nu in het advies beschreven staat, komt dit aan mij over als meer van hetzelfde.

¹ Zie voor het volledige advies: <http://www.vlor.be/sites/www.vlor.be/files/rho-rho-adv-1415-001.pdf>.

² Zie bijvoorbeeld: <http://www.standaard.be/plus/tag/hoger-onderwijs>.